

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200-08-27,
тел. контакт-центру (044) 200-06-94, тел. повідомлень про корупцію (044) 200-06-91,
офіційний вебсайт: www.nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua

Голові Верховної Ради України

Руслану СТЕФАНЧУКУ

Шановний Руслане Олексійовичу!

Національне агентство як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, звертається до Вас щодо проекту Закону за реєстр. № 3602 від 05.06.2020.

Відповідно до п.п. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) до суб'єктів, на яких поширюється дія Закону, належать всі *особи*, які входять до складу *конкурсних та дисциплінарних комісій, утворених відповідно до законів*, і при цьому не є особами, зазначеними у п. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону.

Поширення дії Закону на осіб, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, *обумовлене особливими функціями*, якими наділені такі комісії, до яких передусім належать:

- забезпечення або безпосередня участь у доборі на певні категорії посад (організація та проведення конкурсів, іспитів тощо);

- прийняття рішень, що мають визначальне значення для допуску особи до професії, посади;

- здійснення періодичного кваліфікаційного оцінювання певних категорій осіб, що має відповідні правові наслідки щодо зупинення або припинення права на зайняття певною діяльністю;

- притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, в тому числі шляхом звільнення з посади.

Від діяльності та рішень таких комісій, а також добросовісності їх членів залежить доля осіб як уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування (державних службовців, суддів, прокурорів тощо), так і прирівняних до них осіб (адвокатів, приватних виконавців тощо), що безумовно *породжує корупційні ризики*, а отже, зумовлює потребу у

Національне агентство з питань запобігання корупції
№190-07/82601-21 від 17.11.2021
Підписувач Новіков Олександр Федорович
Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000FACA2D0037708B00
Дата підписання 17.11.2021 13:05:16

застосуванні до членів відповідних комісій певних антикорупційних інструментів, зокрема такого, як фінансовий контроль.

З позиції Національного агентства в Україні має бути запроваджено єдиний підхід, згідно з яким на всіх осіб, які входять до складу конкурсних та дисциплінарних комісій, з огляду **на особливість та важливість виконуваних такими особами функцій**, з урахуванням **корупційних ризиків**, які супроводжують реалізацію ними відповідних функцій, мають поширюватися вимоги Закону (зокрема, обов'язок декларування).

Нині чинна редакція п.п. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону породила в професійних колах дискусії щодо *начебто* правової невизначеності у питаннях поширення її на членів організацій професійного самоврядування, зокрема кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

У зв'язку з цим до Верховної Ради України було подано проект Закону України «Про внесення змін до частини 5 статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» щодо усунення невизначеності обов'язків членів органів адвокатського самоврядування стосовно заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» (реєстр. № 3602 від 05.06.2020), який, на думку авторів законопроекту, мав би усунути невизначеності у питанні декларування членами органів адвокатського самоврядування своїх статків та майна **шляхом виключення членів органів адвокатського самоврядування з числа суб'єктів декларування**.

Водночас запропонований у законопроекті № 3602 підхід, навіть з урахуванням пропозицій народних депутатів, які були висловлені під час підготовки його до другого читання, **не вирішує питання системно**.

Більше того, такий підхід містить **хибний шлях вирішення питання** – виключення з переліку суб'єктів декларування осіб, які входять до складу конкурсних, дисциплінарних, атестаційних комісій недержавних організацій професійного самоврядування (це організації адвокатського самоврядування, самоврядування нотаріусів тощо) та виконують делеговані державою повноваження у сфері надання (обмеження) допуску до професії/посади, накладення дисциплінарного стягнення, що фактично позбавляє державу можливості контролювати виконання такими особами відповідних делегованих функцій та забезпечувати мінімізацію корупційних ризиків під час їх реалізації.

У цьому контексті варто зауважити, що відповідно до позиції Європейського суду з прав людини¹ органи професійного самоврядування є *публічно-правовими інститутами*, оскільки інтегровані в державні структури, переслідують мету, яка відповідає загальним інтересам (здійснення громадського / публічного контролю за професійною діяльністю), і виконують

---

¹ Справа *le Compté, van Leuven та de Meyere проти Бельгії*, ЄСПЛ, 23.06.1981, № 6878/75, 7238/75, п.п. 63, 64. Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57522>

завдання, покладені на них державою (зокрема, застосовують дисциплінарні процедури, властиві публічній владі).

Аналогічної позиції дотримується також Верховний Суд. Так, наприклад, аналізуючи правовий статус кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Суд неодноразово робив висновки про те, що кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури наділені владними управлінськими повноваженнями (щодо набуття особою статусу адвоката, притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, крайньою формою якої є припинення права на зайняття адвокатською діяльністю)², правовідносини між адвокатом та Вищою кваліфікаційною дисциплінарною комісією адвокатів мають публічно-правовий характер³, адвокатура як інституція та її діяльність набуває певних властивостей суб`єкта публічних відносин⁴.

Крім того, *у разі прийняття законопроекту обов'язок щодо подання декларацій не поширюватиметься на членів одних організацій професійного самоврядування, але залишиться для членів інших організацій, які здійснюють самоврядування (саморегулювання) у певній сфері*. Це пов'язано з тим, що наразі статус організацій професійного самоврядування, як і саморегулювних організацій, законодавством системно не визначений.

З огляду на викладене, вирішення відповідного питання має відбуватися системно, виважено, з урахуванням змісту функцій (обсягу повноважень) відповідних осіб, які є членами конкурсних та дисциплінарних комісій, та, безумовно, наявних у роботі таких осіб корупційних ризиків.

Враховуючи зазначене, Національне агентство наголошує на неможливості прийняття проекту Закону № 3602 та звертається з пропозицією щодо створення міжвідомчої робочої групи із залученням, у тому числі, представників профільних комітетів Верховної Ради України з метою розробки комплексного і системного підходу до вирішення порушеного у цьому листі питання.

З повагою

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ

---

² Постанова Великої палати Верховного Суду від 07.11.2018 у справі № 607/3128/16 ц

³ Постанова Верховного Суду України від 27.01.2016 у справі № 6-2750цс15

⁴ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06.05.2020 у справі № 160/9696/18